

Huvudman

Azbuka Lyceum AB, org.nr. 5568515372

rektor@azbuka.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Azbuka Lyceum Grundskola F-6 i Göteborgs kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 10 september 2024

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Azbuka Lyceum AB att senast **måndag den 29 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisningen i slöjd och skolans val. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Azbuka Lyceum AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Azbuka Lyceum AB ska vidta följande åtgärder

Undervisningen i slöjd

1. Se till att undervisningen i ämnet slöjd följer och omfattar alla delar av ämnets syfte och centrala innehåll, dvs. även innefattar att hantera metall samt att hantera verktyg, redskap och maskiner, hur de benämns och hur de används på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Av huvudmannens redovisning ska framgå hur undervisningen i slöjd omfattar ämnets syfte och centrala innehåll för årskurs 1–6. (10 kap. 8 § skollagen, 9 kap. 1 § skolförordningen (2011:185), Lgr 22, 5.17 Slöjd)

Skolans val

2. Se till att undervisningen i skolans val utgår från kursplanen i ett eller flera av de ämnen som enligt skollagen ska finnas i grundskolan eller, om skolans val ska omfatta lokalt tillval, från en plan för undervisningen Skolverket har godkänt. (10 kap. 4 § skollagen samt 9 kap. 9, 11 §§ skolförordningen)
3. Upphör med undervisning inom ramen för skolans val i förskoleklass. (9 kap. 2 § skollagen samt 8 kap. 1 § skolförordningen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser arbetet mot kränkande behandling, extra studietid och tillsvidareanställning av lärare samt disciplinära åtgärder.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:2559) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2024 genomfört en tillsyn av Azbuka Lyceum Grundskola i Göteborgs kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisning, trygghet, studiero och kränkande behandling.

Skolinspektionen har den 10 september 2024 beslutat att förelägga Azbuka Lyceum AB att senast den 10 december 2024, vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande arbetet mot kränkande behandling, extra studietid, tillsvidareanställning av lärare, undervisningen i slöjd, disciplinära åtgärder samt skolans val.

Azbuka Lyceum AB har den 10 december 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Azbuka Lyceum AB har också inkommit med kompletteringar.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Azbuka Lyceum AB har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisningen följer och omfattar aktuellt ämnes syfte och centrala innehåll

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att skolan inte uppfyller författningarnas krav fullt ut när det gäller att undervisningen i ämnet slöjd ska bedrivas utifrån kursplan och centralt innehåll. Utredningen visade att eleverna inte gavs undervisning i alla delar av slöjdämnet som skulle behandlas då eleverna inte i någon årskurs under sin skolgång på skolenheten gavs möjlighet att arbeta med materialen trä och metall.

Skolinspektionen konstaterade vidare att det i skolenhetens lokaler inte fanns tillgång till ändamålsenlig utrustning och lokaler för att genomföra trä- och metallslöjdsundervisning och att skolan inte heller hade tillgång till någon extern lokal för dessa undervisningsmoment.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Undervisningen i slöjd

Huvudmannen har i sin redovisning inkommit med dokumentet "Arbetsplan för träslöjd för årskurs 4, 2025, termin 2". Av dokumentet framgår att syftet med undervisningen är att "introducera eleverna till träslöjd genom grundläggande tekniker och materialkunskap".

Huvudmannen har också, i redovisningen, inkommit med dokumentet "Arbetsplan för träslöjd för årskurs 5 (2025 & 2025–2026), termin 1 samt termin 2". Av dokumentet framgår att syftet med undervisningen är att "utveckla elevernas kreativa förmåga, finmotorik och förståelse för trä som material genom att skapa praktiska och estetiska föremål".

Lokaler och utrustning för undervisning i slöjd

Av huvudmannens redovisning framgår att huvudmannen den 20 december 2024 har ingått ett hyreskontrakt avseende slöjdlokal för vårterminen 2025, med en annan skola, belägen i Göteborg.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 35 § skollagen framgår att för utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Av 10 kap. 8 § skollagen framgår att för varje ämne ska en kursplan gälla. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner.

Av 9 kap. 1 § skolförordningen framgår att för grundskolan gäller en läroplan enligt 1 kap. 11 § första stycket skollagen.

Av kursplanen för ämnet slöjd anges i det centrala innehållet för årskurs 1–3 och årskurs 4–6 att undervisningen ska innehålla materialen metall, textil och trä, samt för årskurs 4–6 också andra material. Av det centrala innehållet framgår det vidare att eleverna i årskurs 1–3 och årskurs 4–6 ska arbeta med materialens egenskaper och användningsområden, samt för årskurs 4–6 också materialens kombinationsmöjligheter med varandra (Lgr 22, 5.17 Slöjd).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att se till att det finns tillgång till lokaler och utrustning för undervisning i slöjd. Av utredningen framgår att huvudmannen har hyrt en lokal för att kunna genomföra undervisningen. Skolinspektionen bedömer därmed att huvudmannen har följt Skolinspektionens föreläggande i denna del och att bristen är avhjälpt.

Skolinspektionen bedömer dock att skolan fortfarande inte uppfyller författningarnas krav fullt ut när det gäller att undervisningen i ämnet slöjd ska bedrivas utifrån kursplan och centralt innehåll. Utredningen visar att eleverna fortfarande inte ges undervisning i alla delar av slöjdamnet som ska behandlas, då eleverna inte ges möjlighet att arbeta med materialet metall.

Skolans val

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att det fanns brister i skolans organisering av ämnet ryska inom ramen för skolans val. Skolinspektionen förelade därför huvudmannen att se till att undervisningen i skolans val utgår från kursplanen i ett ämne som ska finnas i grundskolan samt att upphöra med att undervisa inom ramen för skolans val i förskoleklass.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i sin redovisning att skolan har skrivit en läroplan i ryska utifrån läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och

fritidshemmet, samt kursplaner för språkundervisning. Huvudmannen uppger att det därmed finns en läroplan att tillgå för undervisningen i ryska från förskoleklass till årskurs 6. Huvudmannen har bifogat ett dokument benämnt "Läroplan för ryska språket i förskoleklass och lågstadiet". Av dokumentet framgår att skolan organiserar ryska i förskoleklassen och i årskurs 1–3, antingen som modersmål eller som nybörjarspråk.

Huvudmannen uppger också i sin redovisning att skolan organiserar undervisningen i ryska för eleverna i förskoleklassen inom ramen för skolans val.

Av kontakt med Skolverket framgår att huvudmannen inte har ansökt om eller fått godkännande att inom ramen för skolans val bedriva undervisning i nybörjarspråk som lokalt tillval.

Rättslig reglering

Av 9 kap. 2 § skollagen framgår att förskoleklassen ska stimulera elevers utveckling och lärande och förbereda dem för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov.

Förskoleklassen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap.

Av 10 kap. 4 § skollagen framgår vilka ämnen undervisningen ska innehålla.

Av 8 kap. 1 § skolförordningen framgår bland annat att för förskoleklassen gäller en läroplan enligt 1 kap. 11 § första stycket skollagen.

Av 9 kap. 9 § skolförordningen framgår det att det i timplanen anges ett antal timmar som får användas för skolans val. Utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen. Inom skolans val får ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk) erbjudas. Rektorn beslutar om hur utrymmet för skolans val ska användas. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta sådana beslut.

Av 9 kap. 11 § skolförordningen framgår att undervisningen i ett ämne inom skolans val ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med kursplanen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.

Av bilaga 1 till skolförordningen 2011:185, timplan för grundskolan, framgår att för elever som började årskurs 1–9 höstterminen 2023, ska elever på lågstadiet ha 0 timmar språkval och elever på mellanstadiet ha 48 timmar språkval.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i skolans organisering av skolans val.

Av tillsynen framgår att skolan fortfarande undervisar elever i förskoleklass i ryska, inom ramen för skolans val. Som Skolinspektionen konstaterade i sitt tidigare beslut är det en brist att förskoleklassen undervisas i ryska inom ramen för skolans val då det saknas stöd i författningarna för att anordna skolans val i förskoleklass.

Av tillsynen framgår också att det finns elever i årskurs 1–3 som fortfarande läser ryska, men nu som nybörjarspråk, inom ramen för skolans val. Skolinspektionen har i tidigare beslut konstaterat att undervisning i ryska i årskurs 1–3 inte kan anordnas enligt kursplanerna för moderna språk, eftersom kursplanerna för moderna språk endast är aktuella för årskurs 4–9. Även när det gäller undervisning i nybörjarspråk inom ramen för skolans val ska kursplanerna för moderna språk användas. Att elever i årskurs 1–3 läser ryska med utgångspunkt i kursplanen för moderna språk avseende årskurs 4–9 är därmed inte förenligt med författningarna.

Skolinspektionen konstaterar att det av författningarna framgår att för elever som uppfyller kriterierna för att läsa modersmål är det möjligt att ge elever i förskoleklass möjlighet att utveckla sitt modersmål och att ge elever i årskurs 1–3 undervisning i modersmål. För årskurs 1–3 finns också möjligheten att läsa nybörjarspråk inom ramen för skolans val, om skolan har fått godkännande från Skolverket att anordna lokalt tillval (se 9 kap. 10 § skolförordningen). Något sådant godkännande har skolan dock inte.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Azbuka Lyceum AB verksamhet vid Azbuka Lyceum Grundskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisningen i slöjd och skolans val. Det finns därför skäl att förelägga Azbuka Lyceum AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Arbetet mot kränkande behandling

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att personal inte alltid anmäler till rektor när de får kännedom om att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling. Skolinspektionen förelade huvudmannen att genomföra informationsinsatser avseende kränkande behandling, klargöra

skyldigheten för personal att de ska anmäla till rektor när de får kännedom om kränkande behandling, samt se till att personal anmäler kränkande behandling.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i sin redovisning att all personal den 15 november 2024 deltog i utbildning avseende kränkande behandling. Ansvariga för utbildningen var rektor och biträdande rektor. Av redovisningen framgår vidare att biträdande rektor har genomgått Skoljuristernas utbildning "Kränkande behandling" den 4 december 2024. Utifrån utbildningens innehåll har skolans dokument "kränkningsrapport" uppdaterats. Huvudmannen har redovisat att 20 anmälningar om kränkande behandling har inkommit till rektor den avsedda tiden. Huvudmannen har också i redovisningen uppgett att kränkningsanmälningarna har ökat i antal.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolemiljö där utbildningen präglas av trygghet. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet.

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av ovan redovisade omständigheter bedömer Skolinspektionen att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristerna vid skolenheten avseende arbetet mot kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra studietid**Skolinspektionens tidigare beslut**

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att elever i årskurs 4 och 5 inte erbjuds extra studietid i enlighet med författningarnas krav.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att eleverna i årskurs 4 och 5 erbjuds två timmar extra studietid i veckan, från och med höstterminen 2024.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår det att elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 5 §.

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av ovan redovisade omständigheter bedömer Skolinspektionen att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristerna vid skolenheten avseende extra studietid. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Tillsvidareanställning av lärare**Skolinspektionens tidigare beslut**

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att huvudmannen hade anställt lärare utan tidsbegränsning, trots att lärarna saknade lärarlegitimation. Skolinspektionen förelade därför huvudmannen att upphöra med att tillsvidareanställa lärare utan lärarlegitimation, om inget tillämpligt undantag från detta krav föreligger.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att huvudmannen inte har anställt någon lärare tillsvidare under redovisningsperioden.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 20 § skollagen framgår bland annat att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av ovan redovisade omständigheter bedömer Skolinspektionen att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristerna vid skolenheten avseende anställning av lärare. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Disciplinära åtgärder**Skolinspektionens tidigare beslut**

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att skolan inte uppfyllde författningarnas krav avseende disciplinära åtgärder. Tillsynen visade att kvarsittning användes i förskoleklassen och att kvarsittning genomfördes under skoldagen samt att lärare använde disciplinära åtgärder utan att kraven enligt skollagen var uppfyllda. Beslut om kvarsittning och utvisning dokumenterades inte heller. Skolinspektionen bedömde sammantaget att såväl lärare som biträdande rektor och rektor saknade tillräcklig kunskap om när, hur och på vilket sätt disciplinära åtgärder får användas.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i sin redovisning att rutinen för disciplinära åtgärder har förändrats och förtydligats och har bifogat ett dokument benämnt "Rutin för disciplinära åtgärder och blankett". Rutinen innehåller skrivningar avseende disciplinära åtgärder och definitioner av och skrivningar om när och hur disciplinära åtgärder kan användas. Exempelvis finns det i rutinen förtydligande avseende förskoleklass; att beslut om kvarsittning och utvisning inte får tas för elev i förskoleklass. Ett annat exempel som framgår av rutinen är att kvarsittning får ske efter att skoldagens undervisning avslutats eller högst en timme innan undervisningen börjar. Till rutinen är en blankett bifogad "Mindre ingripande disciplinära åtgärder". Rutinen anger inledningsvis att samtlig personal ska ha god kännedom om och också följa rutinen.

Huvudmannen uppger vidare i sin redovisning att all personal i samband med arbetsplatsträff har informerats om den nya rutinen och att all personal fått en kopia av rutinen. Huvudmannen uppger också att personalen pratat om terminologin för disciplinära åtgärder för att få den

att samstämma med vad lagen avser för de olika begreppen gällande disciplinära åtgärder. Huvudmannen uppger att personalen nu uttrycker sig mer samstämmigt med lagen, vad gäller olika händelser och att de disciplinära åtgärder som använts nu har använts så som lagen avser. Huvudmannen har inkommit med dokument avseende de två disciplinära åtgärder som har genomförts under redovisningsperioden. Dokumenten avser utvisning ur undervisningssal.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personal får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 7–23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 7 § skollagen framgår att i grundskolan får en lärare visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om

1. eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och
2. eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren eller handledaren.

Av 5 kap. 8 § skollagen framgår att under samma förutsättningar som i 7 § får en lärare eller rektor i grundskolan besluta att en elev ska stanna kvar i skolan under uppsikt högst en timme efter att skoldagens undervisning har avslutats eller infinna sig i skolan högst en timme innan undervisningen börjar.

Av 5 kap. 24 § skollagen framgår bland annat att om en disciplinär åtgärd vidtagits enligt 7 – 23 §§, ska den dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden. Om åtgärden rör omhändertagande av föremål enligt 22 §, gäller denna skyldighet endast om föremålet inte återlämnats efter lektionens slut.

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av ovan redovisade omständigheter bedömer Skolinspektionen att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristerna vid skolenheten avseende disciplinära åtgärder. Ärendet ska därmed avslutas även i denna del.

X Anna Hultgren

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Hultgren

X Eva Hansson

Föredragande
Signerat av: Eva Hansson

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Fia Rosholm medverkat.